

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1001

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-1)

(History and Its Theory)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the various definitions of History.
 - (2) Review the relation between History and Social Sciences.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the contribution of Arab's in historiography.
 - (2) Discuss the Romanticist view of History.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the salient features of scientific view in History writing.
 - (2) Explain the impact of structuralism on History.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the linear theory in History.
 - (2) State the importance of subaltern school to the History writing.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Nature of History
- (2) Humanities and History
- (3) Toynbee
- (4) Post-modernism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासाच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करा.
- (2) इतिहास व सामाजिकशास्त्रे यांच्यातील संबंधाचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासलेखन शास्त्रातील अरबांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (2) इतिहासातील स्वच्छंदतावादी दृष्टिकोणाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) इतिहासलेखनातील शास्त्रीय दृष्टिकोणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) इतिहासावरील संरचनावादाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) इतिहासातील एकरेषीय गतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (2) इतिहासलेखनातील सबाल्टर्न प्रवाहाचे महत्त सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपा प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [10]
- (1) इतिहासाचे स्वरूप
 - (2) मानव्यविद्या आणि इतिहास
 - (3) टॉयन्बी
 - (4) उत्तर-आधुनिकतावाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-1002

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Core Paper-II

(Evolution of Ideas and Institution in Ancient India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the literary sources of Ancient of India.
 - (b) Discuss about the rise of Mahajanpadas.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the reasons of rise of Buddhism in 6th Century B.C.
 - (b) Explain Saptang theory.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the trade and trade routes in Ancient India.
 - (b) Review of the evolution of Kindship in Ancient India.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Explain the nature of caste based society in post-Vedic period.
(b) Explain the emergence of Satavahanas in Deccan.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Sabha and Samiti
(b) Kautilya's Arthashastra
(c) Kaliyug
(d) Megasthenes' Indica.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या वाङ्मयीन साधनांचे परीक्षण करा.
(ब) महाजनपदाच्या उदया बाबत चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) इ.स.पू. 6व्या शतकातील बौद्ध धर्माच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
(ब) 'सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) प्राचीन भारतातील व्यापार व व्यापारी मार्गांचा वृत्तांत द्या.
(ब) प्राचीन भारतातील राजपदाच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) उत्तर-वैदिक काळातील जाती आधारित समाजरचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) दख्खनमधील सातवाहनाचा उदय स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) सभा आणि समिती
(ब) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
(क) कलियुग
(ड) मेगॅस्थनिजचा 'इंडिका'.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1003

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-III)

(Maratha Polity)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Marathi literary sources for the study of Maratha Polity.
 - (b) Discuss in detail the nature of Maratha state.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the village administration under the Maratha state.
 - (b) Give an account of the Income items of the Maratha state.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss in detail about Gotasabha.
 - (b) Explain the Judicial structure in Maratha state.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the Balutedari system.
 - (b) Explain the nature and salient features of the Maratha cavalry.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Bakhar
- (b) Watan
- (c) Hundi
- (d) Ordeals.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (a) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
- (b) मराठा राज्याच्या स्वरूपाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (a) मराठा राज्यातील ग्रामीण प्रशासन स्पष्ट करा.
- (b) मराठा राज्याच्या उत्पन्नाच्या बाबींचा आढावा द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (a) गौतसभेविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- (b) मराठा राज्याची न्यायविषयक रचना स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (a) बलुतेदारी पद्धत स्पष्ट करा.
- (b) मराठ्यांच्या घोडदळाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिप्पणी लिहा : [10]
- (a) बखर
- (b) वतन
- (c) हुंडी
- (d) दिव्यांचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1004

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 1

(Cultural History of Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Review about the origin of Marathi People.

(ii) Discuss the nature and importance of Maharashtra Dharma.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the importance of Varkari Cult.

(ii) Explain the salient features of Panditi Literature.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Analyse the philosophy and teaching of the Sufi Cult.

(ii) Review the Shahiri literature.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Evaluate the impact of Islami culture in socio-cultural practices.
- (ii) State the salient features of the Military Architecture in Mahahrashtra.
5. Write short notes any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Geographical features of Maharashtra
- (ii) Shaktipeetha in Maharashtra
- (iii) Folk Literature
- (iv) Temple Architecture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठी लोकांच्या उत्पत्तीविषयीचा आढावा घ्या.
- (ii) महाराष्ट्र धर्माचे स्वरूप व महत्वाची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) वारकरी संप्रदायाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) पंडिती वाङ्मयाची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सुफी संप्रदायाच्या तत्वज्ञान व शिकवणीची विश्लेषण करा.
- (ii) शाहिरी वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(i) सामाजिक आणि सांस्कृतिक व्यवहारामध्ये इस्लामी संस्कृतीच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

(ii) महाराष्ट्रातील लष्करी स्थापत्याची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

(i) महाराष्ट्राची भौगोलिक वैशिष्टे

(ii) महाराष्ट्रातील शक्तीपीठे

(iii) लोक वाङ्मय

(iv) मंदिर स्थापत्य.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1005

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper II

(History of Medieval Deccan 1295–1724)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Define the term 'Medieval Deccan'.

(ii) Explain the political history of Farukhi.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the nature of military system in Vijaynagar Kingdom.

(ii) Discuss the caste system under the Maratha Kingdom.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the small industries in Vijaynagar Kingdom.

(ii) Explain the system of taxation in Bahamani Kingdom.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(i) Explain the Art and Architecture under Bahamani Kingdom.
(ii) Explain the Art and Architecture under Marathas.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
(i) Farukhi Kingdom
(ii) Village Community Under Marathas
(iii) Currency System Under Vijaynagar
(iv) Painting of Bahamani.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) 'मध्यकालीन दख्खन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
(ii) फारूखी राजघराण्याच्या राजकीय इतिहासाचे विवेचन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) विजयनगर राजघराण्याच्या लष्करी व्यवस्थेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
(ii) मराठाकालिन जातिव्यवस्थेची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) विजयनगर राज्यातील लघु उद्योगाचे विवेचन करा.
(ii) बहामनी राज्यातील करव्यवस्थेचे विवेचन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) बहामनी राज्यातील कला व स्थापत्याचे विवेचन करा.
- (ii) मराठाकालिन कला व स्थापत्याचे विवेचन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (i) फारूखी राजघराणे
- (ii) मराठीकालिन गावगाडा
- (iii) विजयनगर कालिन चलनव्यवस्था
- (iv) बहामनीकालिन चित्रकला.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1006

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper III

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the nature of caste system and state its demerits.
 - (ii) Explain the concept of caste and explain its impact on the society.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) How did the Jain and Buddhist philosophies led to create the social equality ?
 - (ii) Explain the teachings of Sufi Cult.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Evaluate the contribution of Saint Chokhamela and Karmela.
 - (ii) Explain the contribution of Satyashodhak Samaj in social awareness.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the contribution of Depressed Classes Mission in solving the problems of Dalit.
- (ii) Evaluate the contribution of Kisan Faguji Bansode in Dalit movement.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
- (i) Untouchability
- (ii) Soyarabai
- (iii) Sufism
- (iv) Gopal Baba Walangkar.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) जाती व्यवस्थेचे स्वरूप आणि त्यांचे दोष स्पष्ट करा.
- (ii) 'जात' संकल्पना स्पष्ट करा व समाज व्यवस्थेवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले.
- (ii) सूफी सांप्रदायाची शिकवण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) संत चोखामेळा आणि कर्ममेळा यांच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.
(ii) सामाजिक जागरूकतेमधील सत्यशोधक समाजाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) दलित समस्येचे निराकरण करण्यासाठी डिप्रेस क्लास मिशनच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
(ii) दलित आंदोलनातील किसन फागुजी बनसोडेच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(i) अस्पृश्यता
(ii) सोयराबाई
(iii) सुफीझम
(iv) गोपाळ बाबा वलंगकर.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-1007

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 4

**(History and Philosophy of Science and Technology :
Development in the West)**

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the nature of philosophy of science.
 - (ii) State the contribution of Ancient Greece in Science and Technology.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) What is 'Dark Age' ? Explain its impact on Europe.
 - (ii) Evaluate the contribution of Newton in Modern Science.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the importance of Industrial Revolution.
 - (ii) Evaluate the nature of Darwinism Theory.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Explain the importance of scientific progress in 20th Century.
- (ii) Discuss the impact of Science and Technology on economic life.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Copernicus
- (ii) James Watts
- (iii) Mesopotamia
- (iv) Nature of technology.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) विज्ञान तत्वज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ii) प्राचीन ग्रीसचे विज्ञान तंत्र ज्ञानातील योगदान सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अंधकार युग म्हणजे काय ? त्याचा युरोपवरील प्रभाव स्पष्ट करा.
- (ii) आधुनिक विज्ञानातील न्युटनच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) औद्योगिक क्रांतीचे महत्व स्पष्ट करा.
(ii) डार्विनवादच्या सिद्धान्ताचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) 20व्या शतकातील शास्त्रीय प्रगतीचे महत्व स्पष्ट करा.
(ii) आर्थिक जीवनावरील विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या प्रभावाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(i) कोपरनिकस
(ii) जेम्ब वॅट
(iii) मेसोपोटिमिया
(iv) तंत्रज्ञानाचे स्वरूप.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-1008

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper V

(USA : From Isolation to Hegemony : 1865-1989)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

- 1.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine Latin America—US relations upto 1900.
 - (b) Explain the consequences of Commodore Perry's Expedition.

- 2.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the provisions of Paris peace conference .
 - (b) Discuss the united states foreign policy during the great depression.

- 3.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the role played by the united states in World War II.
 - (b) Examine the role of the united states in the formation and working of the united nations organization.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) What was Marshall Plan ? Discuss its impact on the World.
- (b) Examine the role of the united states as a hegemonic power.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Monroe Doctrine
- (b) Lend Lease Act
- (c) OPEC
- (d) Hegemony.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) सन 1900 पर्यंतचे लॅटिन अमेरिका व अमेरिका यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.
- (ब) कमोडोर पेरीच्या मोहिमेचे परिणाम स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) पॅरीस शांतता परिषदेच्या तरतूदींचे परीक्षण करा.
- (ब) आर्थिक महामंदीच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) दुसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
(ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या स्थापना व कामकाजातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) मार्शल योजना म्हणजे काय ? त्याचा जगावरील परिणामांची चर्चा करा.
(ब) एक प्रभुत्ववादी सत्ता म्हणून अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) मन्रो सिद्धांत
(ब) उधार उसनवार कायदा
(क) ओपेक
(ड) प्रभुत्ववाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-1009

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 6

(History of Art and Architecture in India : Ancient Period)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Evaluate the art in stone age.
 - (ii) Explain the salient features of Art and Architecture in Bronze Age.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the nature of Harrapan Architecture.
 - (ii) Examine the contribution of Mauryan's to the Art and Architecture.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the contribution of Satavahans to the Art and Architecture.
 - (ii) Review the nature of Amaravati Style in Indian Art and Architecture.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(i) Mention the salient features of Vakataka Art and Architecture.
(ii) State the importance of Pallav Art.
5. Write short notes any *two* of the following in **100** words each : [10]
(i) Neolithic Age
(ii) Shung Architecture
(iii) Gandhar Style
(iv) Gurjar Art.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) अश्मयुगीन कलेचे मूल्यमापन करा.
(ii) ब्राँझयुगातील कला व स्थापत्याची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) हडप्पा स्थापत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ii) मौर्यांच्या कला व स्थापत्यातील योगदानाचे परिक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(i) सातवाहनांचे कला व स्थापत्यातील योगदान स्पष्ट करा.
(ii) भारतीय कला व स्थापत्यातील अमरावती शैलीच्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) वाकाटक कला व स्थापत्याची ठळक वैशिष्टे नमूद करा.
- (ii) पल्लव कलेचे महत्व सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) न्युआलिथिक काल खंड
- (ii) शुंग स्थापत्य
- (iii) गांधार शैली
- (iv) गुर्जर कला.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-2001

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-4 : History and Its Practice)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of Historical Research.
 - (b) Review the preliminary operation of Historical Research.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) What is external criticism ? Brint out its importance in analytical operations.
 - (b) Explain the nature of constructive reasoning.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of valid generalization in concluding operation of research.
 - (b) Evaluate the perspective of colonial historians towards Indian History.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Evaluate the views of nationalist historians regarding modern Indian History.
 - (b) What is post-modernism ? Explain its impact on History.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Types of research
- (b) Importance of secondary sources
- (c) Footnotes
- (d) Myth.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) ऐतिहासिक संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) इतिहास संशोधनाचा प्राथमिक प्रक्रियेचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) बहिरंग परीक्षण म्हणजे काय ? टिकात्मक प्रक्रियेतील त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) विधायक तर्कनिष्ठ जुळणीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) संशोधनाच्या अंतिम प्रक्रियेतील मान्य सामान्यिकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) भारतीय इतिहासाबाबतच्या वसाहतवादी इतिहासकारांच्या दृष्टिकोनाचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) आधुनिक भारताच्या इतिहासाविषयी राष्ट्रवादी इतिहासकारांच्या दृष्टिकोनाचे मूल्यमापन करा.
(ब) उत्तर-आधुनिकता म्हणजे काय ? त्याच्या इतिहासावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) संशोधनाचे प्रकार
(ब) दुय्यम साधनांचे महत्त्व
(क) तळटिपा
(ड) मिथक.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2002

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

**(Paper V : Evolution of Ideas and Institutions in Medieval
India)**

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Take a review of the historiography of the study of Medieval India.
 - (ii) Examine the regional language sources for the study of the Medieval period.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain Abul Fazl's ideas on state and kingship.
 - (ii) State Ziauddin Barani's thoughts on state and society.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the state formation of Cholas.
 - (ii) State the features of central administration of Mughal period.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the nature of social stratification in Medieval Indian Society.
- (ii) Write the types of Zamindari system during the Mughal Period.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Feudal
- (ii) Ibn Batuta
- (iii) Banjaras
- (iv) Ghazzali.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मध्ययुगीन भारताच्या अभ्यासाविषयी इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
- (ii) मध्ययुगीन अभ्यासासाठी उपयुक्त प्रादेशिक साधनांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) अबुल फजल यांचे राज्य व राजपदविषयी विचार स्पष्ट करा.
- (ii) जियाउद्दीन बरानीचे राज्य आणि समाजविषयक विचार लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) चोल राज्याच्या राज्य निर्मितीची माहिती द्या.
- (ii) मोगलकालीन केंद्रीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मध्ययुगीन भारतीय समाजातील सामाजिक स्तरीकरणाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (ii) मोगलकालीन जमीनदारी पद्धतीचे विविध प्रकार लिहा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (i) सरंजामशाही
- (ii) इब्न बटुटा
- (iii) बंजारा
- (iv) गझाली.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2003

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Socio-Economic History of the Marathas)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Marathi sources useful for the study of economic history of the Marathas.
 - (b) Discuss the Baluta system in medieval Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss about marriage system during Maratha period.
 - (b) Critically examine the nature of education system under the Maratha.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the nature of land tenures under the Maratha.
 - (b) State the importance of fair and festivals during the Maratha period.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Highlight the centres of trade in 17th and 18th century Maharashtra.
 - (b) Explain the system of currency of the Maratha period.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Inampatti
- (b) Mirasdar
- (c) Social Mobility
- (d) Types of land.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) मराठ्यांच्या आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
 - (ब) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलुता पद्धती विषयी चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) मराठेकालीन विवाह पद्धती विषयी चर्चा करा.
 - (ब) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) मराठेकालीन जमीनधारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
 - (ब) मराठा कालखंडातील जत्रा आणि सण समारंभाचे महत्व सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) 17व्या आणि 18व्या शतकातील महाराष्ट्रातील व्यापारी केंद्रावर प्रकाश टाका.
(ब) मराठोकालीन चलनपद्धती स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) इनामपट्टी
(ब) मिरासदार
(क) सामाजिक गतिशीलता
(ड) जमीनीचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2004

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-VII)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the bases of Maratha Political Power in 17th Century.
 - (b) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of the Maratha Confederacy.
 - (b) Discuss the nature of expansion of Maratha Power in Karnataka.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain how the office of Peshwa increased in importance.
 - (b) Discuss the contribution of Mahadaji Shinde in expansion of Maratha power in North India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Assess the policy of expansion of Peshwa Madhavrao (Senior) in South India.
 - (b) Write in detail information on Maratha Colonial.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Features of 'Watan' System
- (b) Relation between Peswa Bajirao I and Nizam.
- (c) Barbhai Council
- (d) Bassein Treaty in 1802.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) 17व्या शतकातील मराठ्यांच्या राजकीय अधिसत्तेच्या आधरभूत घटकांची चर्चा करा.
 - (ब) महाराष्ट्र धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) मराठा मंडळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ब) कर्नाटकमधील मराठा सत्तेच्या विस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) पेशवेपदाचे महत्त्व कसे वाढत गेले ते स्पष्ट करा.
 - (ब) उत्तर भारतामध्ये मराठ्यांच्या सत्तेच्या विस्तारामधील महादजी शिंदे यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) थोरले माधवराव पेशवे यांच्या दक्षिण भारतातील विस्तारवादी धोरणाचे मूल्यमापन करा.
- (ब) मराठा वसाहतीचे राज्य यावर सविस्तर माहिती लिहा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा : [10]
- (अ) वतन पद्धती
- (ब) थोरले बाजीराव पेशवे व निजाम संबंध
- (क) बारभाई मंडळ
- (ड) 1802चा वसईचा तह.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2005

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-VIII)

(Nature of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the importance of ideology of Dr. Ambedkar about population control and economic development.
 - (b) Explain the contribution of Mahadcha Satyagraha and Kalaram Temple Satyagraha of the Dalit Movement.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the constitutional provisions for the Dalit Community.
 - (b) Write detailed information on the Hindu Code Bill created by Dr. Babasaheb Ambedkar.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the statement that the conversion of Dr. Bahasaheb Ambedkar was part of his social struggle.
 - (b) Take a detailed review of the Post-Ambedkar Dalit Movement.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write a detailed information about the Republican Party of India.
 - (b) Explain the contribution of various literary contributors to the Dalit Movement.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Features to Pune pact
- (b) Dalit Panther
- (c) Dalit Newspaper
- (d) Ambedkari Jalase.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे लोकसंख्या नियंत्रण आणि आर्थिक विकासाच्या विचारांची चर्चा करा.
 - (2) महाड सत्याग्रह व काळाराम मंदिर सत्याग्रहाचे दलित चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) दलित समाजासाठी केलेल्या घटनात्मक तरतुदींचे परीक्षण करा.
 - (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी तयार केलेले हिंदु कोड बीलयावर सविस्तर माहिती लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे धर्मांतर हे त्याच्या समाजिक चळवळीचे अंग होते या विधानाची चर्चा करा.
 - (2) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीचा सविस्तर आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) भारतीय रिपब्लिकन पक्षाची सविस्तर माहिती लिहा.
 - (2) दलित चळवळीतील विविध दलित साहित्यिकांचे योगदान स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (1) पुणे कराराची वैशिष्ट्ये
 - (2) दलित पँथर
 - (3) दलित वृत्तपत्रे
 - (4) आंबेडकरी जलसे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-2006

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-IX)

(Economic History of Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature and structure of medieval Indian Economy.
 - (2) Explain the agririon system of the Sultanate period with reference to land revenue policies.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the Jagiradari system under the Mughals.
 - (2) Explain the external trade in Mughal India.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the main features of Trade routes and South Indian guilds.
 - (2) Explain the Textile and Dyeing Industry in Medieval India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the nature of Saltpetre industry in medieval India.
 - (2) Discuss the custom duties is a important income source in medieval India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Iqta system
- (2) Grand Trunk Road
- (3) Urbanisation
- (4) Taxation system.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) मध्ययुगीन भारतीय अर्थव्यवस्थेचा स्वरूप आणि संरचनेची चर्चा करा.
- (2) जमीन महसूल पद्धतीच्या संदर्भात सुल्तानकालिन कृषी व्यवस्थेचे विवेचन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) मुघलकालीन जागीरदारी व्यवस्थेचे विवेचन करा.
- (2) मध्ययुगीनकालीन भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापाराचे विवेचन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) दक्षिण भारतातील व्यापारी मार्ग व श्रेणीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतीय कापड उद्योग व रंग उद्योगाचे विवेचन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) मध्ययुगीन भारतातील सोरा उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (2) अबकारी कर हे मध्ययुगीन भारतातील उत्पन्नाचे महत्वाचे साधन होते. चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (1) इक्ता पद्धती
 - (2) ग्रँड ट्रंक रोड
 - (3) शहरीकरण
 - (4) कर व्यवस्था.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2007

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-X)

[Peasant Movements In India (Medieval and Modern)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Critically examine Karl Marx's views regarding Peasantry.
 - (2) Discuss the classification of Indian Peasantry in medieval India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature of Peasant revolts during the Delhi sultanat's rule.
 - (2) Give an account of the Santhal rebellion 1855-56.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the agrarian aspect of the uprising of 1857 in North India.
 - (2) Elaborate on the significance of the Champaranya Satyagraha.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the contribution of the All India Kisan Sabha with special reference to the Kisan Manifesto of 1936.
 - (2) Analyze the circumstances leading to the Telengana rebellion.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Upari and Mirasi
- (2) Varli movement, 1945-46
- (3) All India Kisan Sabha
- (4) Agrarian Leagues of Bengal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) कार्ल मार्क्सच्या शेतकरी वर्गाविषयीच्या विचाराचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील भारतीय शेतकऱ्यांच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) दिल्ली सुलतानाच्या नियमानुसार शेतकऱ्यांच्या विद्रोहाच्या स्वरूपावर चर्चा करा.
- (2) 1855-56 च्या संथाल विद्रोहाचा अहवाल द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) उत्तर भारतातील 1857च्या कृषी पैलूचे परीक्षण करा.
- (2) चंपारण्य सत्याग्रहाच्या महत्त्वावर विस्तृत चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]

(1) 1936च्या किसान घोषणेच्या संदर्भात ऑल इंडिया किसान सभेच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

(2) तेलंगणा विद्रोहापूर्वीच्या परिस्थितीचे विश्लेषण करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

(1) उपरी आणि मिरासी

(2) वरळी चळवळ

(3) ऑल इंडिया किसान सभा

(4) अँग्रेरियन लिग ऑफ बंगाल.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2008

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-11)

(History of Art and Architecture in India : Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the nature of Art and Architecture in Pala age.
 - (2) Explain the achievements of Solanki in Art and Architecture.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) State the contribution of Hoysal in Art and Architecture.
 - (2) Explain the nature of architecture in age of Delhi sultanate.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss the features of Bahamani Architecture.
 - (2) Discribe the Art and Architecture in Gujarat.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Examine the Mughal Architecture.
 - (2) Review the later Mughal Painting.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Temple Architecture of Sena
- (2) Pahari Painting
- (3) Jama Masjid
- (4) Gol Gumbaz.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) पालांच्या काळातील कला व स्थापत्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (2) सोलंकीची कला व स्थापत्यातील कामगिरी विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) होयसाळांचे कला व स्थापत्यातील योगदान सांगा.
- (2) दिल्ली सुल्तानकालीन स्थापत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) बहामणी स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) गुजरात मधील कला व स्थापत्याचे वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) मुगल स्थापत्याचे परीक्षण करा.
 - (2) मुघलोत्तर चित्रकलेचा आढावा घ्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (1) सेनांचे मंदिर स्थापत्य
 - (2) पहाडी चित्रकला
 - (3) जामा मस्जिद
 - (4) गोल घुमट.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-2009

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-XII)

(History of Science and Technology in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the development of science and technology in Indus Valley Civilization.
 - (b) Assess the development of Astronomy in Ancient India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the status Science and Technology in medieval India.
 - (b) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to Science.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain in detail Science Policy under British.
 - (b) Give detailed information of development in India with special reference to Railways and Telegraph.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the contribution of Sawai Jaisingh of Jaipur in the field of science.
 - (b) Explain in detail Atomic Research in Independence India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Jantar Mantar
- (b) Atomic Energy
- (c) Space Science
- (d) Impact of Internet.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) सिंधू संस्कृतीमधील विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

(ब) प्राचीन भारतातील खगोलशास्त्रातील विकासाचे मूल्यांकन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) मध्ययुगीन भारताच्या विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या स्थितीचे परीक्षण करा.

(ब) सर सी.व्ही. रामण यांच्या विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) ब्रिटीश काळातील विज्ञानविषयक धोरण सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

(ब) भारतातील विकासाची रेल्वे आणि तारायंत्राच्या संदर्भात सविस्तर माहिती द्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) जयपूरच्या सवाई जयसिंग यांचे भारतातील विज्ञानाच्या विकासातील योगदानाची चर्चा करा.
- (ब) स्वतंत्र भारतातील आण्विक संशोधनाचे सविस्तर विवेचन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (अ) जंतर मंतर
- (ब) आण्विक ऊर्जा
- (क) अंतराळ विज्ञान
- (ड) इंटरनेटचा प्रभाव.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-3001

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-VII)

(Ancient and Medieval Civilizations of the World)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the salient features of urban centres in the Indus Valley Civilization.
 - (b) Examine the economic life of Egyptian Civilization.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the history of 'Athens'.
 - (b) Give an account of the early Roman Civilization.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the significance of Arabian Civilization.
 - (b) Discuss the salient features of feudalism in medieval west.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Give an account of the rise of Nation-State in England.
 - (b) Describe the economical achievements of the middle a Ages in Europe.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]

- (a) Explain the concept 'Civilization'
- (b) Indica
- (c) Sparta
- (d) Crusades.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) सिंधू संस्कृतीतील शहरी केन्द्राच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

(ब) इजिप्शियन संस्कृतीच्या आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) 'अथेन्स'च्या इतिहासाचा वृत्तांत द्या.

(ब) पूर्व रोमन संस्कृतीचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) अरेबियन संस्कृतीचे महत्व विशद करा.

(ब) मध्ययुगीन यूरोपातील 'सरंजामशाही'च्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) इंग्लंडमधील राष्ट्र-राज्याच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
(ब) मध्ययुगीन यूरोपातील आर्थिक कामगिरीचे वर्णन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) 'संस्कृती' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
(ब) इंडिका
(क) स्पार्टा
(ड) क्रुसेड.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-3002

M.A. (Part-II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Paper No. 8 : Debates in Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) State the orientalism and discuss on it.

(ii) Explain your opinion on 18th century had “drak age”.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Give the information about administration of Gupta’s empire.

(ii) Explain the theory of Saptang.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What is second urbanization in India ? How did it come into existence ?

(ii) Explain the nature of state formation during sultanate period.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) State the information about administration of Cholas.

(ii) Give the information about administration of Maratha period.

5. Write short notes on any *two* of the following : [10]

(i) Jems Prinsep

(ii) Battle of Plassey

(iii) Khalifa

(iv) Indo-Aryan Language.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) पौरवात्यावाद म्हणजे काय हे सांगून त्यावर चर्चा करा.

(ii) 18वे शतक हे अंधारयुग होते याबाबत तुमचे मत स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) गुप्त साम्राज्याच्या प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती द्या.

(ii) सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) भारतातील दुसरे नागरीकरण म्हणजे काय ? व ते कसे अस्तित्वात आले ?
- (ii) सुलतानशाहीकालीन राज्यनिर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) चोलांच्या प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती सांगा.
- (ii) मराठाकालीन प्रशासन व्यवस्थेबाबत माहिती द्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (i) जेम्स प्रिन्सेप
- (ii) प्लासीची लढाई
- (iii) खलिफा
- (iv) इंडो-आर्यन भाषा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3003

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Core Paper-IX)

(Economic History of Modern India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss about free trade phase.
 - (b) Examine the 'Ryotwari system' with its merits and demerits.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the process of commercialization of agriculture.
 - (b) Explain that 'British rulers were responsible for Indian Poverty'.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the development of Railway as a tool for economic exploitation of India.
 - (b) Describe development of cotton industry in Bombay from 1853.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the fiscal policy of the Colonial Government in modern India.
 - (b) Examine the development of Banking sector.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Financial Imperialism phase
- (b) Permanent Settlement
- (c) Internal Trade
- (d) Railway Industry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) मुक्त व्यापार अर्थव्यवस्थेविषयी चर्चा करा.

(ब) रयतवारी पद्धतीचे गुणदोषांसह परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.

(ब) 'भारतीय गरीबीची कारणे ब्रिटिश राज्यकर्ते होते' स्पष्टीकरण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारताच्या आर्थिक शोषणाचा एक मार्ग म्हणून रेल्वेच्या विकासाची चर्चा करा.

(ब) 1853 पासून मुंबईतील कापडउद्योग विकासाचे वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) आधुनिक भारतातील वसाहतिक शासनाच्या वित्तीय धोरणाचा आढावा घ्या.
(ब) बँकिंग क्षेत्राच्या विकासाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्था
(ब) कायमधारा पद्धत
(क) अंतर्गत व्यापार
(ड) रेल्वे उद्योग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3004

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper XIII

(Maharashtra in the 19th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the Economic life of the early 19th Century Maharashtra.
 - (b) Explain the impact of Western thought on social life of Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of Renaissance in Maharashtra.
 - (b) Write the contributions of Satyashodhak Samaj to Social Reform Movement.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write in detail the rise of Non-Brahmin consciousness.
 - (b) Explain the contribution of middle class to Renaissance of Maharashtra.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Explain the nature of Nationalism in Maharashtra.
(b) Discuss the development of Industrialization in Maharashtra.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words : [10]
(a) Ryotwari System
(b) Prarthana Samaj
(c) Nationalism
(d) Commercialisation of Agriculture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) 19 व्या शतकाच्या प्रारंभीचे महाराष्ट्रातील आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.
(ब) महाराष्ट्रातील समाजजीवनावर पडलेल्या पाश्चात्यांच्या प्रभावाचे विश्लेषण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) सामाजिक सुधारणा चळवळीत सत्यशोधक समाजाचे योगदान लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) ब्राह्मणेतर जाणिवांचा उदय सविस्तर लिहा.
(ब) महाराष्ट्राच्या प्रबोधनात मध्यम वर्गाचे योगदान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) महाराष्ट्रातील औद्योगिकीकरणाच्या विकासावर चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (अ) रयतवारी पद्धत
- (ब) प्रार्थना समाज
- (क) राष्ट्रवाद
- (ड) शेतीचे व्यापारीकरण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-3005

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(British Administrative Policies in India 1765-1892)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the administrative structure of the British Government in India.
 - (b) Explain the significance of the Regulating Act, 1773.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write the judicial reforms of Lord Cornwallis.
 - (b) Explain the main feature of deindustrilization.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss in brief about famine policy of British Government.
 - (b) Take a review about development of bureaucracy in British Period.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Explain the significance of queen's proclamation.
- (b) State importance of the Indian Council Act, 1892.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Economic Imperialism
- (b) Utilitarianism
- (c) Provisions of Vernacular Press Act
- (d) Provisions of the Act, 1861.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) ब्रिटिश सरकारची भारतातील प्रशासकीय रचना सांगा.
- (ब) 1773 च्या नियामक कायद्याचे महत्व विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) लॉर्ड कॉर्नवॉलीसच्या न्यायालयीन सुधारणा लिहा.
- (ब) अनुद्योगिकरणाची प्रमुख वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) ब्रिटिश सरकारच्या दुष्काळविषयक धोरणांची थोडक्यात चर्चा करा.
- (ब) ब्रिटिश कालीन नोकरशाहीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) राणीच्या जाहिरणाम्याचे महत्व स्पष्ट करा.
(ब) 1892 च्या भारतीय कायदे मंडळविषयक कायद्याचे महत्व सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
(अ) आर्थिक साम्राज्यवाद
(ब) उपयुक्तावाद
(क) देशीवृत्तपत्र कायद्यातील तरतुदी
(ड) 1861 च्या कायद्यातील तरतुदी.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3006

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 15

(Gender and Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the view of Uma Chakarvarti about the Brahamnical Patriarchy.
 - (ii) Examine the contribution of Simon de Beauvoir in Feminist Historiography.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the salient features of Marxist approach on Feminism.
 - (ii) Discuss the position of women in Indian Philosophy.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the salient features of Radical approach towards the Feminism.
 - (ii) Examine the merits and demerits of patriarchy in India

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss about the 'Women Empowerment'.
- (ii) Debate on women in Indian religion.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Gerdo Legner
- (ii) Definition of Gender
- (iii) Jainism and Women
- (iv) Problems of Indian Women.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) उमा चक्रवर्ती यांचा ब्राम्हणी पितृसत्ताकते विषयाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (ii) स्त्रीवादी इतिहास लेखनशास्त्रातील सिमॉन द बौहेइरच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) स्त्रीवादावरील मार्क्सवादी दृष्टीकोणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ii) भारतीय तत्वाज्ञानातील स्त्रीयांचा परिस्थितीची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) स्त्रियाविषयक पुरोगामी विचार प्रवाहाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (ii) भारतातील पितृप्रधान व्यवस्थेच्या गुण-दोषांचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) महिला सबलीकरणावर चर्चा करा.
- (ii) भारतीय धर्मातील स्त्रिवादावर विवेचन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) गेडा लर्नर
- (ii) लिंग भावविषयक व्याख्या व अर्थ सांगा
- (iii) जैनधर्म व स्त्रीया
- (iv) भारतीय स्त्रीयांच्या समस्या.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-3007

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 16

(East Asia : China 1900-2000)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Review the socio-political background of the emergence of Communist Party in China.
 - (ii) Discuss cultural revolution in China.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the Agricultural reforms in communist China.
 - (ii) What do you know about the Tinanmen Incident ?

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) State the main factors leading to the revolution of 1911 in China.
 - (ii) Examine Chiang-Kai Shek's Military campaigns against the cummunist.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the relations between China and the United States during World War II.
- (ii) Explain the political philosophy of Dr. Sun-Yat-Sen.
5. Attempt any *two* of the following short notes in **100** words each : [10]
- (i) Chinese Nuclear Policy
- (ii) The Boxer Rebel
- (iii) Taiwan Crisis
- (iv) Mao-Tse-Tung.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) चीन मधील कम्युनिष्ट पक्षाच्या उदयाची सामाजिक व राजकीय पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.
- (ii) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) साम्यवादी चीन मधील शेतीविषयक सुधारणा स्पष्ट करा.
- (ii) तैानमेन प्रसंगाविषयी आपणास काय माहित आहे ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) चीन मधील 1911 च्या क्रांतीला कारणीभूत ठरणारे प्रमुख घटक सांगा.
(ii) चॅंग-कै-शेकच्या कम्युनिस्टा विरुद्धाच्या लष्करी मोहीमेचे परिक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) दुसऱ्या महायुद्धादरम्यानच्या चीन-अमेरिका संबंधाविषयी चर्चा करा.
(ii) डॉ. सन-यत-सेन यांचे राजकीय तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]
(i) चीनचे आण्विक धोरण
(ii) बॉक्सर बंड
(iii) तैवान पेच प्रसंग
(iv) माओ-त्से-तुंग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-3008

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper 17

(Archival Studies)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

- 1.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Discuss the feature of Archives.
 - (ii) Take the review of origin Archive in Europe.

- 2.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Give an account of the family and industrial types of Archival.
 - (ii) Explain the importance of Allied Institution in the Research.

- 3.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Take review History Department Library of Aligarh Muslim University.
 - (ii) How were palm leaf paper records preserved ?

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss about features of Archival coins.
 - (ii) Explain the importance of Digital Archives in the study of History.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Stone inscriptions
 - (ii) Art Gallery
 - (iii) Audio-visual records
 - (iv) V. K. Rajwade Itihas Sanshodhan Mandal, Dhule.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) पुराभिलेखागाराच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - (ii) युरोपातील मुळ पुराभिलेखागारांचा आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अभिलेखागारामधील कुटुंब आणि औद्योगिक प्रकारांचा वृत्तांत लिहा.
 - (ii) संलग्नित संस्थांचे संशोधनातील महत्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अलीगड मुस्लीम विद्यापीठ इतिहास विभाग वाचनाल्याचा आढावा घ्या.
 - (ii) पाल्म पानाची कागदपत्रे कशी संरक्षित केली जातात ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) अभिलेखीय नाण्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ii) संगणीकीय अभिलेखागाराचे इतिहासाच्या अभ्यासातील महत्त्व स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) खडकाचे शिलालेख
- (ii) कला दालन
- (iii) दृक-श्राव्य संग्रह
- (iv) वि. का. राजवाडे इतिहास संशोधन मंडळ, धुळे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-3009

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

Optional Paper XVIII

(Maritime History of India : 800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the contribution of S. Arasaratham in Maritime History.
 - (b) State the technology of the Maritime India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the importance of Cholas connections with Srivijaya in Maritime History of India.
 - (b) State the role of Zamorin in Maritime History.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State importance of East Coast in Indian Trade.
 - (b) Explain the role of Marathas in Maritime History.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Examine the British control over the seas.
(b) Review the development of ship and ship building in India.
5. Write any *two* short notes in **100** words each : [10]
(a) West Coast
(b) Maritime History
(c) Maritime relation of India and Africa
(d) Map.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) एस. अरासराथम यांच्या सामुद्रीक इतिहासातील योगदानाची चर्चा करा.
(ब) भारताचे सामुद्रीक तंत्रज्ञान सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) भारतीय सामुद्रीक इतिहासातील चोल श्रीविजया संबंधाची चर्चा करा.
(ब) सामुद्रीक इतिहासातील झामीरिनची भूमिका सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) भारतीय व्यापारातील पूर्व किनाऱ्याचे महत्व सांगा.
(ब) सामुद्रीक इतिहासातील मराठ्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) ब्रिटिशांचे समुद्रावरील नियंत्रणाचे परीक्षण करा.
(ब) भारताच्या जहाज आणि जहाज बांधणीच्या विकासाचा आढावा घ्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) पश्चिम किनारा
(ब) सामुद्रीक इतिहास
(क) भारत-अफ्रिका सामुद्रीक संबंध
(ड) नकाशे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-4001

M.A. (Part II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS : Core Paper No.-10 : History of

Modern India (1857-1971)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Give an account of the capitalism in India.
 - (2) Take review in brief Shamji Krishna Varma contribution in Revolutionary Movement.

- 2.** Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Discuss about the Labour Movement in India.
 - (2) Explain the 'Safety-valve theory'.

- 3.** Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (1) Explain the Mixed Economy.
 - (2) Take review in brief the India-China War 1962.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Discuss about the Five Years Plan of India.
 - (2) Examine the relation between India and Pakistan from 1947 to 1971.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Modernity
 - (2) Dalit Movement
 - (3) Non-cooperation
 - (4) Strike of Solapur.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) आधुनिक भारतातील भांडवलशाहीचा वृत्तांत द्या.
 - (2) क्रांतीकारी चळवळीतील श्यामजी कृष्णा वर्मा यांच्या योगदानाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) भारतातील कामगार चळवळीविषयी चर्चा करा.
 - (2) 'सुरक्षा झडप सिद्धांत' स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (1) मिश्र अर्थव्यवस्था स्पष्ट करा.
 - (2) 1962 मधील भारत-चीन युद्धाच्या थोडक्यात आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) भारताच्या पंचवार्षिक योजनांची चर्चा करा.
 - (2) 1947 ते 1971 या काळातील भारत-पाकिस्तान संबंधाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) आधुनिकता
 - (2) दलीत चळवळ
 - (3) असहकार चळवळ
 - (4) सोलापूरचा हरताळ.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4002

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS-11 : Intellectual History of Modern West)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) What is Individualism ? Explain its fundamental principle.
 - (ii) Explain the background and nature of Renaissance.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) What is scientific method ? What was its impact on social science ?
 - (ii) Explain the salient features of Post-Modernism.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (i) Explain the impact of Enlightenment on the environment of the modern West.
 - (ii) Explain the ideology of Liberalism.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the Marxian theory of dialectics.

(ii) State the salient features of 'Totalitarianism'.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

(i) Democracy

(ii) Imperialism

(iii) Existentialism

(iv) Nationalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) व्यक्तीवाद म्हणजे काय ? त्याची मुळभूत तत्वे स्पष्ट करा.

(ii) प्रबोधनाची पार्श्वभूमी आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(i) वैज्ञानिक पद्धती म्हणजे काय ? सामाजिक शास्त्रावर त्याचा परिणाम काय झाला ?

(ii) उत्तर-आधुनिकवादाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) बुद्धी प्रामाण्यवादाचा आधुनिक पाश्चिमात्य वातावरणावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) उदारमतवादाचे तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) मार्क्सचा द्वंद्ववादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ii) 'सर्वकषवादाची' ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) लोकशाही
- (ii) साम्राज्यवाद
- (iii) अस्तित्ववाद
- (iv) राष्ट्रवाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-4003

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

[HS : 12 : World After World War-II (1945-2000)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the nature of Cold War.
 - (b) Explain the Berlin Crisis (1948).

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the political achievements of the Non-Aligned Movement.
 - (b) Explain the causes of the Arab-Israel Conflict.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State in brief about developments in South-East Asia.
 - (b) Examine the disintegration of the USSR.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the impact of Globalisation on the World.
 - (b) Give a critical account of the national movement in Indo-China.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Colombo Summit 1976
- (b) Marshal Tito
- (c) Glasnost
- (d) SEATO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) शीतयुद्धाचे स्वरूप सांगा.

(ब) 1948चा बर्लिन पेचप्रसंग स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) अलिप्तावादी चळवळीच्या राजकीय कामगिरीची चर्चा करा.

(ब) अरब-इस्राईल संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील विकासाबाबत थोडक्यात सांगा.

(ब) रशियाच्या विभाजनाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) जागतिकीकरणाचा जगावर झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.
(ब) इंडो-चायनातील राष्ट्रीय चळवळीचा टीकात्मक वृत्तांत द्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) 1976ची कोलंबो परिषद
(ब) मार्शल टिटो
(क) ग्लासनोस्त
(ड) सितो (SEATO).

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4004

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-19)

(History of Maharashtra in the 20th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write Maharashtra's contribution to the freedom struggle of India.
 - (b) Write the contribution of Non-Brahmin movement to the social life of Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Did the Dalit movement succeed in establishing social equality in Maharashtra ? Discuss.
 - (b) Explain the Textile Industry in Maharashtra.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write a detailed description of industrialization in Maharashtra.
 - (b) Discuss the peasants movement in Maharashtra.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Take review the course of Sanyukta Maharashtra movement.
 - (b) Discuss the feminist movement in Maharashtra.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Civil Disobedience movement in Maharashtra
- (b) Dr. Babasaheb Ambedkar
- (c) Urbanization
- (d) Shahir's contributions to the Sanyukta Maharashtra movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यात महाराष्ट्राचे योगदान लिहा.

(ब) महाराष्ट्राच्या समाजजीवनात ब्राह्मणेत्तर चळवळीचे योगदान लिहा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रात सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात दलित चळवळ यशस्वी ठरली का?

चर्चा करा.

(ब) महाराष्ट्रातील कापड उद्योग स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) महाराष्ट्रातील औद्योगिकीकरणावर सविस्तर लिहा.

(ब) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीवर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.
(ब) स्त्रीवादी चळवळीवर चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्रातील सविनय कायदेभंग चळवळ
(ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
(क) नागरीकरण
(ड) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत शाहिरांचे योगदान.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4005

**M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019
HISTORY**

**(His-20 : Socio-Religious Reform Movement in South India)
(2013 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the struggle against caste and untouchability in 19th century in India.
 - (b) Discuss in brief the struggle for Empancipation of women' in India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the contribution of Alluri Sitaramarajula in the social reform movement of Andhra Pradesh.
 - (b) Give an account of the social legislation in Mysore.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Write about self-respect movement in Tamil Nadu.
 - (b) 'State in brief the contribution of E.V. Ramaswamy Periyar as a social reformer.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Review the growth of the Justice Party.
 - (b) Explain the contribution of Annadurai as a social reformer in Tamil Nadu.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Theosophical society
- (b) Vaikom Satyagraha
- (c) Aligarh movement
- (d) Moral Teachings of Narayanguru.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) 19व्या शतकातील जात व अस्पृश्यते विरुद्धचा संघर्षाचे परीक्षण करा.

(ब) भारतातील स्त्री मुक्ती चळवळीच्या संघर्षाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) आंध्र प्रदेशातील समाज सुधारणा चळवळीमध्ये अल्लुरी सीता रामाराजुला यांचे योगदान सांगा.

(ब) म्हैसूरमधील सामाजिक विधीनियमांचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) तमिळनाडू मधील आत्मसन्मानाच्या चळवळी विषयी लिहा.

(ब) समाजसुधारक म्हणून ई.व्ही. रामास्वामी पेरियार यांचे योगदान सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) जस्टीस पार्टीच्या विकासाचा आढावा घ्या.
(ब) तामिळनाडू मधील समाजसुधारक म्हणून अन्नादुराई यांचे कार्य स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) थिऑसॉफिकल सोसायटी
(ब) वायकोम सत्याग्रह
(क) अलिगढ चळवळ
(ड) नारायणगुरुंची नैतिक शिकवण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4006

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-21)

(Urban History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the concept of historical dimensions in Urban Studies.
 - (b) Discuss the significance of Urban revolution.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the process of establishment of town in the Gupta period.
 - (b) Explain relationship between archaeology and urbanisation.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) How did industrial town develop ? Explain it.
 - (b) 'From 600 B.C. onwards urbanisation, made remarkable head way'. Explain the statement.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Take a review of designate spaces.
 - (b) Which were the causes for the settlement of administrative towns.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Urbanisation
- (b) Urban renewal
- (c) Port cities
- (d) Migrate class in urban society.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) नागरी अभ्यासामधील ऐतिहासिक विस्तारीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

(ब) नागरी क्रांतीचे महत्त्वाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) गुप्तकाळातील नगर स्थापनेच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

(ब) पुरातत्व आणि नागरीकरण यांचा संबंध स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) औद्योगिक शहरांचा विकास कसा झाला ते स्पष्ट करा.

(ब) 'इ.स. पू. 600 पासून पुढे नागरीकरणाने विशेष प्रगती केली' हे विधान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) निर्दिष्ट जागांचा आढावा घ्या.
- (ब) प्रशासकीय नगरांच्या स्थापने मागील प्रमुख कारणे कोणती होती ?
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (अ) नागरीकरण
- (ब) शहरांचे पुनरुत्थान
- (क) शहरी बंदरे
- (ड) शहरी समाजातील स्थलांतरीत वर्ग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-4007

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(Optional Paper-22)

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the salient features of feudal society in Japan.
 - (b) Give an account of the modernisation of Japan in the economical progress during the Meiji era.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the foreign policy of Japan from 1894-1914.
 - (b) Discuss the nature of Anglo-Japan Alliance.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of First Sino-Japanese War.
 - (b) Discuss about participation of Japan in Second World War.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Discuss the causes of Second Sino-Japanese War.
 - (b) State the salient features of the Japanese foreign policy after 1952.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Perry mission
- (b) Washington Conference
- (c) Constitution of Japan, 1947
- (d) Pearl Harbur.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) जपानमधील सरंजामी समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - (ब) मेईजी कालखंडात झालेल्या जपानच्या आर्थिक प्रगतीचा आधुनिकीकरणातील वृत्तांत द्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) इ.स. 1894 ते 1914 च्या काळातील जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.
 - (ब) इंग्लंड जपान कराराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) पहिल्या चीन-जपान युद्धाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ब) दुसऱ्या महायुद्धातील जपानच्या सहभागाविषयी चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) दुसऱ्या चीन-जपान युद्धाच्या कारणांची चर्चा करा.
(ब) इ.स. 1952 नंतरच्या जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणांची वैशिष्ट्ये सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
(अ) पेरीचे मिशन
(ब) वाशिंग्टन कॉन्फरन्स
(क) जपानी राज्यघटना, 1947
(ड) पर्ल हार्बर.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5505]-4008

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

HISTORY

(HS-23 : History of Environment and Ecology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Examine the main features of the study of Ecological History.
 - (b) Discuss the impact on Historical events of Northern physical Zone in India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the pastoral system of social formation.
 - (b) Give an account of the tribal life in forest area.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the colonial intervention policy on the plantation economy.
 - (b) Discuss the Colonial Intervention policy on the nature reserve sources.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Environmental issues of the Ganga-Yamuna River. Discuss its factors.
 - (b) Explain the disadvantages policy on the industrial pollution of India.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Ozone Zone Issue
- (b) The Himalaya atmosphere
- (c) Non-Agriculture factors
- (d) Chipko movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) पर्यावरणीय इतिहास अभ्यासातील मुख्य वैशिष्ट्ये परीक्षण करा.

(ब) भारतामधील उत्तरेकडील प्राकृतिक घटकांचा ऐतिहासिक घटनांवर झालेला परिणाम यावर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) सामाजिक बांधणी करिता पशुपालक पद्धत स्पष्ट करा.

(ब) जंगल प्रदेशातील आदिवासी जीवनाचा वृत्तांत द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) आर्थिक वृक्षलागडीवरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.

(ब) नैसर्गिक साधन संपत्ती वरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) “गंगा-यमुना नदीच्या पर्यावरणीय समस्या”-त्यांच्या घटकांची चर्चा करा.
(ब) भारताचे औद्योगिक प्रदूषणावरील दोषात्मक धोरण स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) ओझोन भागाची समस्या
(ब) हिमालायाचे वातावरण
(क) अकृषी घटक
(ड) चिपको आंदोलन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5505]-4009

**M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019
HISTORY**

**(HS-24 : Business History of India 1858-1991)
(2013 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Agency Houses in beginning of business in India.
 - (b) Write the information of iron and steel industries in Colonial India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) State the role of Wadia in Indian Industrial Development.
 - (b) Discuss the Development of Automobile Industries in India.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the role of Tata Groups in Development in India.
 - (b) State the development of Electronics Industries in India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
 - (a) Explain the nature of private sectors industries in business history of India.
 - (b) Write an importance of pharma industry in Business History of India.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (a) Ship building industry
- (b) Opium Trade
- (c) Wadia group
- (d) Industrial labour.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारतातील व्यापाराच्या आरंभातील प्रतिनिधीच्या संस्थांचे महत्त्व विशद करा.

(ब) वसाहतिक भारतातील लोह आणि स्टील उद्योगाची माहिती लिहा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारताच्या औद्योगिक विकासातील वाडियाची भूमिका सांगा.

(ब) भारतातील वाहन उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारताच्या विकासात टाटा समूहाची भूमिका विशद करा.

(ब) भारतातील इलेक्ट्रॉनिक उद्योगाचा विकास सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) भारतीय उद्योजकीय इतिहासातील खाजगी क्षेत्रातील उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) भारतीय उद्योजकीय इतिहासातील औषध उद्योगाचे महत्त्व लिहा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) जहाजबांधणी उद्योग
(ब) अफूचा व्यापार
(क) वाडीया समूह
(ड) औद्योगिक कामगार.